

A XVI. Körmöczi János Fizikusnapok a csíkszeredai Márton Áron Gimnáziumban 2011. szeptember 23-25.

A tizenhatodik alkalommal megrendezett Körmöczi János Fizikusnapoknak szeptember 23–25. között a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium adott helyet. Az idei konferenciának is, akárcsak az eddigieknek a tematikája, főképpen a fizikatanítás kérdéskörét ölelte fel, de a fizika újabb kutatási eredményeit bemutató előadásokra is sor került. Ezen kívül a résztvevők hallhattak még pedagógiai-pszichológiai előadást is a tanulásméлет köréből. A délutáni programok között szerepeltek még érdekes fizikai kísérletek, laboratóriumi gyakorlatok is, amelyek megkönnyítik a fizikai jelenségek megértését. Az idei rendezvény tematikája *Az ember és a fizika* volt. Ennek megfelelően az előadások is e köré a téma köré csoportosultak. Az alábbiakban részletesebben beszámolunk az elhangzott előadásokról, programokról.

Szombat délelőtt a Márton Áron Gimnázium frissen felújított, gyönyörű dísztermében *Varga László* iskolaigazgató, *Dr. Köllő Gábor*, az EMT elnöke, és alulírott, a konferencia elnöke nyitotta meg a fizikusnapokat a mintegy harminc valahány résztvevő előtt. A bevezető előadást az emberi intelligenciáról *Dr. Dezső Renáta Anna*, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészkarának tanára tartotta, a tőle megszokott lebilincselő stílusban. Előadásában kiemelte: „bár utópisztikusnak tűnhet az az elképzelés, hogy a jellemző intelligenciaprofil korai azonosításával, illetve a termékeny tudat formálása által mindenkiből zseni nevelhető, a magyar nyelvű pedagógusképzésben a méltányosság értékei mentén e törekvések megjelenítése időszertű feladatként azonosítható”, – amint azt az Erdélyhonban leközölt tudósításában Iochom Zsolt is idézte. Ezt követően *Dr. Nagy László*, a BBTE Fizika Karának tanára Az emberi beavatkozás szerepe a kvantumfizikai mérésekben című érdekfeszítő előadásában a fizikai méréseknek a kvantumfolyamatokra gyakorolt hatásáról beszélt, és ehhez még Schrödinger macskáját is magával hozta. *Dr. Járasi-Szabó Ferenc*, ugyancsak a kolozsvári BBTE Fizika Karáról, a rugómodell alkalmazva, a fizikai jelenségek számítógépes modellezését mutatta be egy igényesen megszerkesztett prezentációval, nagyon sok gyakorlati alkalmazással.

Dr. Kovács Zoltán,
a konferencia elnöke

(folytatás a harmadik oldalon)

Beszámoló a XXI. Számítástechnika és Oktatás és a XII. Energetika-Elektrotechnika multi-konferenciáról

2011. október 6-9. között Erdély egyik legjelentősebb szellemi központjában, Kolozsváron gyűlt össze a több mint száz résztvevő, aki idén is megtisztelte jelenlétével az EMT hagyományos őszi Számítástechnika és Oktatás, valamint Energetika-Elektrotechnika Konferenciáját.

A műszaki- és természettudományos szakmai találkozók területére világszerte jellemző, hogy a rendezvények egyre szűkebb szakterületeket szólítanak meg, illetve a konferenciák általában angol nyelven zajlanak. Magától értetődő, hogy ennek tükrében felmerül néhány kérdés a konferencia szervezői részéről, így például, hogy mennyire szükséges egy magyar nyelvű, átfogó jellegű konferenciát rendezni, és milyen szerepet tölt be egy ilyen esemény a magyar nyelvű szakemberek életében? Vajon a mai Internetes világban, amikor egy pár egércattintással bármilyen információhoz könnyen hozzáférhetünk, érdemes-e időt és pénzt költeni az információcserére érdekében? Bár a válasz nem mindig egyértelmű, Sebestyén-Pál György konferencia elnök kiemelte, hogy egy konferencia több mint egy egyszerű információcserre, és a közvetlen szakmai és baráti kapcsolathoz még mindig szükséges a személyes találkozás. Egy másik alapvető kérdés az, hogy fontos-e egy regionális jellegű, magyar nyelvű konferencián részt venni, amikor sokkal nagyobb impakt-faktorral rendelkező, nemzetközi konferenciákon publikálhatnak a szakemberek? Fontosabb-e vajon Amerikában, Kínában vagy akár Ausztráliában publikálni csak azért, mert nagyobb hallgatósággra számíthatunk, mint egy kárpát-medencei konferencián? Bár a szakmai előmenetel szempontjából valóban jelentőséggel bír egy rendezvény impakt-faktora, mégis, a régióknban sajátos, közös gondokkal és feladatokkal küszködünk. Ezekre mi magunk kell megkeressük a megoldásokat, amelyeket egy ilyen, a régió szakembereit megszólító konferencián lehet felvetni és megvitatni.

A plenáris előadások ez alkalommal is nagyon érdekesek voltak a hallgatóság számára és aktuális témákat vetettek fel. *Dr. Dobay Péter*, a Pécsi Tudományegyetem professzora, az egyetemes EU-s ICT kompetencia-rendszerekről tartott előadást. Beszédében a számítástechnika és távközlés területeken, a kompetenciák és szakosítások szempontjából történő változásokról tudósított, kihangsúlyozván a szabványok szükségességét és ezek helyes alkalmazásának fontosságát. *Sepsi Zsolt*, a Telenor cég rendszer- és szolgáltatásüzemeltetési részlegének igazgatója, a „Sebesség vonzásában” című előadásában mindazokról a szakmai kihívásokról beszélt, amelyek egy dinamikus ICT cégre és munkakörre jellemzőek. *Kovács András*, a Magyar Elektrotechnikai Egyesület főtitkára, Magyarország atomenergia fejlesztési stratégiájáról tartott érdekes előadást „A paksi atomerőmű bővítési lehetőségei” címmel. Három tényező: gazdasági, társadalmi, illetve környezetvédelmi problémák összefüggésében tárgyalta az atomenergia jövőjét, taglalva az atomenergia előnyeit, hátrányait, illetve Magyarország következő évtizedekben várható perspektíváit ezen a téren. Az energia-éhség növekedésével fennáll a globális társadalmi feszültségek növekedésének veszélye, éppen ezért igen jelentős kutatási és fejlesztési tevékenységre van szükség ezen a téren.

A szekcióüléseken 5 teremben párhuzamosan zajlott a közel 60 előadás bemutatása a villamosmérnöki, számítástechnikai és irányítástechnikai területről, olyan témákban, mint a robotok intelligens vezérlése és irányítása, a különböző programozási nyelvek módszertani kihívásai, az elektronikus oktatás lehetőségei, vagy a mérés technikák minőségének növelése digitális eszközök által. A villamosmérnöki területen főleg az aktuális és a megújuló energiaforrásokról és a takarékos energiafogyasztásról szóltak az előadások. A szekcióelőadásokból érdekes dolgokat tudtunk meg a fogyasztók és az elosztó villamos hálózat energia paramétereinek méréséről, a különböző fogyasztók villamosenergia igényéről, a villamosenergia megtakarítás módszereiről és eszközeiről, illetve a mikroprocesszoros villamos hajtásokról, a szimulációról és modellezésről. Áttekintést nyertünk a megújuló energiák jelenlegi felhasználásáról Kárpátalján és Erdélyben, illetve azok felhasználásáról hibrid technológiával. A résztvevők érdeklődését bizonyítja az előadások után kialakult beszélgetések, hozzászólások, és kérdések nagy száma.

A konferencia végén a szakmai szervezőbizottság elismerő oklevelet nyújtott át több olyan résztvevőnek, akik az évek során kitartóan részt vettek a konferencián és támogatták annak sikeres szervezését. Köszönet illeti a pécsi Informatikai Vezetők Társaságát (IVETAR) a szervezet által kezdeményezett és felajánlott díjért, amelyet a konferencia tudományos bizottsága Nagy Alpárnak, a Kolozsvári Műszaki Egyetem diákjának ítél meg, illetve köszönjük a budapesti Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület (HTE), valamint a kolozsvári *evoline* cég támogatását.

Dr. Sebestyén-Pál György,
Dr. Bíró Károly Agoston

EMT-KONFERENCIÁK

OGÉT 2012

XX. Nemzetközi Gépészeti Találkozó

2012. április 19-22. – Kolozsvár
Bethlen Kata Diakóniai Központ

Szervező:

az EMT Gépészeti Szakosztálya

A konferencia elnöke:

Dr. Csibi Vencel-József,
az EMT Gépészeti Szakosztályának elnöke

Program:

csütörtök, április 19.

- érkezés, elszállásolás, vacsora

péntek, április 20.

- egész napos kirándulás

szombat, április 21.

(a konferencia napja)

- plenáris előadások,
- szekcióelőadások,
- díszvacsora

vasárnap, április 22.

- hazautazás

Tervezett szekciók:

- Általános gépészet
- Anyagtudomány és technológia
- CAD
- Fogaskerék-hajtások
- Járművek
- Mechatronika és finommechanika
- Minőségbiztosítás és környezetvédelem

A beküldött előadások 4 oldal terjedelemben az OGÉT 2012 konferencia kötetben jelennek meg.

Konferenciánkat a **Magyar Mérnöki Kamara** akkreditálja (2011-ben részvételle 2,5 pontot lehetett szerezni).

Jelentkezés és bővebb információk:

Online a <http://oget.emt.ro/> honlapon, 2011. dec. 1. után, illetve az EMT kolozsvári titkárságán a +40-264-5904042, 590825 telefon-számokon.

Kapcsolattartó személy: Pap Zsuzsa (zsuzsa@emt.ro).

XIV. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia

2012. március 29. – április 1., Arad

Szervező:

az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT)
Bányászati, Kohászati és Földtani Szakosztálya

A konferencia programja:

március 29., csütörtök: délután regisztráció, elszállásolás
március 30., péntek: egész napos szakmai kirándulás
március 31., szombat:

délelőtt: konferencia megnyitó
plenáris előadások
délután: szekció-előadások
poszterek megtekintése

április 1., vasárnap:

hazautazás

A konferencia tudományos bizottsága:

Wanek Ferenc, a konferencia elnöke,
az EMT Földtani Szakosztályának elnöke
Varga Béla, a Brassói Transilvania Egyetem tanára
Gagyai Pálffy András, az OMBKE ügyvezető igazgatója

Jelentkezési határidők:

Előadás/poszter bejelentése:	2012. január 15.
A bejelentett előadás/poszter kivonatának beküldése	2012. január 15.
A bejelentett előadás elfogadásának visszaigazolása vagy poszterre jelölése:	2012. január 30.
A bejelentett és elfogadott előadás/poszter anyagának beküldése:	2012. február 20.
Jelentkezési határidő:	2012. február 20.

Honlap (bővebb információk, jelentkezés 2011. december 1-től elérhető): <http://bkf.emt.ro>.

Kapcsolattartó: Pap Tünde, tunde@emt.ro.

FIÓKSZERVEZETI HÍREK

Sepsiszentgyörgy

Konferencia és gyógytúra Háromszéken

Sepsiszentgyörgy – Székelypetőfalva, 2011. szeptember 9-10.

Az EMT Sepsiszentgyörgyi Fiókszervezete a változás és változtatás iránti igény felébresztésének szándékával szeptember 9-10. között Őszi Napokat szervezett.

Pénteken Kisgyörgy Zoltán geológus a háromszéki ásvány- és gyógyvízforrások értékéről, múltbeli és jelenlegi felhasználásáról, valamint állapotáról tartott értékes és figyelemfelkeltő előadást. Albert Zoltán idegenforgalmi szakember a megvalósítások tükrében és a kiutkeresés szándékával közelítette meg és elemezte ugyanezt a témakört. Ennek során egyértelművé vált, hogy a szakmai tudást nélkülöző beavatkozásnak nincsen hozadéka, de jó szándékkal mi magunk is sokat tehetünk természeti adottságaink állagának megőrzése érdekében. Végül Deák Mária földrajztanár a Sieben Linden németországi ökofaluban tett látogatásának tanulságait osztotta meg a jelenlevőkkel. Az elmondottakból kiderült, hogy az ott szerzett tapasztalatait némi módosítással itthon is sikeresen lehet alkalmazni, ezért érdemes továbbgondolni a tőle hallottakat.

Szombaton meglátogattuk a székelypetőfalvi borvízfürdőt – ahol Ádám Attila polgármester köszöntötte a rendezvény résztvevőit –, a szürkemarha farmot, a műemléktemplomot, volt borvízkostolás, fürdőzés, szaunázás és közös ebéd helyi termékekből.

Köszönet a rendezvény támogatóinak: EMT Kolozsvár, Kovászna Megyei Tanács, Sepsiszentgyörgy Polgármesteri Hivatala, Both László Székelypetőfalva.

Szakács Dalma, programszervező

Megjelent a FIRKA
2011/2012 – 2. száma

Fizika:

Úrjárművek elektromos energiával való ellátása – II. • Katedra: Hogyan tanuljunk? – II. • Alfa-fizikusok versenye • Kitűzött fizika feladatok • Megoldott fizika feladatok • Meg akarod tudni, milyen a tanulási stílusod?

Kémia:

Megnevezték az 2011-es Nobel-díjasokat • A filatelika a kémia szolgálatában • Kísérlet • Kitűzött kémia feladatok • Megoldott kémia feladatok • Híradó

Informatika:

Számítógépes grafika – XIX. • Tények, érdekességek az informatika világából • Érdekes informatika feladatok – XXXVI. • Honlapszemle • Számítástechnikai hírek

EMT-KONFERENCIÁK

(folytatás az első oldalról)

A XVI. Körmöczi János Fizikusnapok
a csíkszeredai Márton Áron Gimnáziumban

„A fizikai jelenségek tanulmányozásánál rendkívül fontos a modellalkotás folyamata, a modell-rendszerek viselkedésének tanulmányozása és azok tulajdonságainak megértése. Ezek alapján tudjuk megérteni világunk működését és a valós rendszereket vezérlő fontosabb mechanizmusokat” – volt előadása alap gondolata. Dr. Kenéz Lajos, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának tanára nagy érdeklődéssel hallgatott előadást tartott az ion-nyalábok gyógyászati alkalmazásairól. A módszerrel a rákos daganatok hatékonyabban elpusztíthatók, de a módszert csak kevés országban alkalmazzák, és még nagyon költséges. Alulírott a fizika iránti érdeklődés és a fizikusi pálya vonzása végzős tanulók körében című előadásában a fizikatanítás kérdéskörét követte nyomon a tanulók szemszögéből. Előadását egy nagyméretű felmérésre alapozta, amelyet hat kolozsvári iskola 323 végzősével, továbbá Erdély különböző iskoláinak 337 végzősével végzett, arra a kérdésre keresve a választ, hogy melyek a fizikatanítás mai problémái. Kiderült, többek között, hogy a fizika a nehéz tantárgyak közé tartozik, de azért szép és hasznos. Viszonylag jól tanítják, de mégsem vállalják sokan a tanulással járó nehézségeket, kevesen választják a fizikusi pályát, noha viszonylag nagy rá a társadalmi igény. A felvetett problémákra a válaszadást éppen ez a konferencia lett volna hivatott elősegíteni. Talán több iskolás választaná ezt a pályát, ha az egyetemről jó felkészültséggel, hivatástudattal megáldott tanárokat indítanánk útjukra. Ehhez azonban nem csak a kutatás területére kellene a jobb diákokat irányítani.

A délutáni előadók sorát *Bíró Tibor*, a Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Karának tanára nyitotta meg, aki érdekes fizika kísérleteket mutatott be, többek között a para- és a diamágneses anyagoknál felépő nagyon gyenge mágnese kölcsönhatás kimutatására szolgáló egyszerű eszközt. *Darvai Béla*, a kolozsvári Brassai Sámuel Elméleti Líceum ny. fizikatanára az energia-forrásokkal kapcsolatos ismereteket gyűjtötte egybe az általa megszokott alapossággal. *Pető Mária* doktorandusz, a sepsiszentgyörgyi Református Kollégium fizikatanár-igazgatója a napenergia hasznosításáról beszélt, a témának a tanulókkal történő kutatásáról. *Cseh Gyopárka* doktorandusz, a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum fizikatanára a csillagászati körön megszervezhető tevékenységekről, míg *Czilli Péter*, ugyancsak az előbb említett líceum fizikatanára, az elemi iskolák tanítói számára szervezett továbbképzőkről, a fizika ismereteknek az elemi osztályokban felmerülő tanítási nehézségek legyőzését célzó kezdeményezéséről számolt be. Felhívta a figyelmet ezekre a továbbképz-

zésekre, amelyeket az iskolájukban tanítók részére tartanak *Káptalan Erna* doktorandusz iskolaigazgató-fizikatanárral együtt. *Nagy Csilla* doktorandusz, a kolozsvári Onisifor Ghibu Természettudományi Líceum fizikatanára pedig egy olyan természettudományos kör tevékenységéről számolt be, amelyben a tudományokat integráltan mutatják be nagy sikerrel, gyermekeknek szervezett nyári táborok alkalmával. Az előadások sorát *Péterffy Csaba-Ákos* csíkszeredai ny. fizikatanár zárta, aki a fizikaoktatás számos égető kérdésére javasolt megoldásokat a sok évi oktatáskutatási eredményeinek a felidézésével. A nap hangulatos vacsorával zárult.

Másnap Péterffy Csaba-Ákos akkurátus vezetésével csíkmenasági autós kirándulásra indultak a kitartóbbak. Előzetesként útba ejtették a zsögödi Nagy Imre Képtárat, majd meglátogatták a Márton Ferenc Általános Iskolát Csikbánkfalván, ahol Czíkó Gergely igazgató mutatta be a korszerűen menedzselte intézményét. Ugyanitt egyesek még meglátogatták a műemléktemplomot is. Utána Adorjánfűdön meghallgatták egy természetgyógyász előadását, majd Pottyondon megtekintették az erdei iskolát. Köszönettel tartozunk Kézdi Józsefnek, a csíkszentgyörgyi közbirtokosság elnökének, akinek szíves gondoskodása végigkísérte utunkat, megvendéglelt, és gondoskodott arról is, hogy az út minden eseményét videóra rögzítsék. Továbbá, köszönettel tartozunk a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium vezetőségének, Halász Gyöngyi fizikatanár vendéglátónknak, és nem utolsósorban az EMT szervezőknek, Pap Tündének és Prokop Zoltának a már megszokott kiváló munkájukért.

K.Z.

Tisztelt Olvasó!

Szeretnénk bemutatkozni az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság olvasóközönségének.

A *Magyar Mediprint Szakkiadó* több évtizede gondozza a magyar műszaki és orvostudományok szakterületének piacvezető folyóiratait. Naprakész információk, innovatív tartalom, elméleti és gyakorlati megközelítés jellemzik szakkickekünket.

<i>Magyar Építéstechnika:</i>	építőipari kivitelezés
<i>Magyar Installateur:</i>	épületgépészet, hűtés, fűtés, klimatizálás,
<i>Elektroinstallateur:</i>	épületvillamosság
<i>Árgus:</i>	biztonságtechnika

Győződjenek meg erről személyesen, olvassanak bennünket!

Azonnali olvasási lehetőséget kínál a digitális lapváltozat. Nem kell várni a postást, azonnal, bármikor és bárhol hozzájut a színvonalas, megbízható és naprakész szakmai tartalomhoz.

Kivételes lehetőségként negyedéves, ingyenes digitális lapmegrendelést biztosítunk az alábbi linken lapjainkhoz!

Ingyenes, negyedéves online megrendelés:

www.dimag.hu/mediprint

Egyéb tájékoztatás és lapmegrendelés:

www.muszakilapok.hu

szabadfalvi.agnes@mediprint.hu

Csatlakozzon facebook-os baráti köreinkhez is!

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók 2011. november–december (földtan–bányászat)

BÁNYAI János geológusról (Kézdivásárhely, 1886. november 6.–1971. május 13. Székelyudvarhely) már májusban megemlékeztünk (*EMT tájékoztató* XXII/5–6.). Most ünnepeljük születésének 125. évfordulóját.

Csíky Gábor földtan tudománytörténészről (Kiskapus, 1915. szeptember 20.–2001. november 8. Budapest) szintén szólunk (*EMT tájékoztató* XXI/9–10.), akinek most van halála 10. évfordulója.

HETÉNYI KOVÁCS János Szeghalomon született, 1816. november 9-én. Iskoláit is itt kezdte, majd Hajdúszoboszlón, végül a Debreceni Református Kollégiumban folytatta, az ottani legfelsőbb képzési fokig. 1844-ben két évre, külföldi tanulmányútra indult (Berlin), honnan visszatérve bekapcsolódott a Magyar Királyi Természettudományi

Társulat tevékenységébe, melynek keretében ásványtani kutatást és gyűjtést végzett a Budai-hegyekben.

1846-ban gróf TISZA Lajos (1798–1856) Domokos nevű fia mellett lett házitánító Geszten. Itt tíz éven át működött, szabad idejében folytatva a természettudományos gyűjtéseit. Többek között, a már említett Társulat megbízása révén szerepe volt a Bihar megyei szentelepek feltárásában. Gyűjtéseiből már ekkor 363 ősszámmal bővítette a Nemzeti Múzeum gyűjteményeit. 1951-ben néhány hónapon át Arany János is vele tanítószkodott Geszten, akivel nagyon jó barátságba került. 1854-ben a Magyar Tudományos Akadémia felkérésére, PETÉNYI Salamon Jánossal (1799–1855) együtt, a bihari barlangokat kutatta őslénytani szempontból. Mikor TISZA Domokos egészségi állapota romlása miatt az orvosok meleg éghajlaton való tartózkodást javasoltak, apja Afrikába küldte KOVÁCS János kíséretében, akit a Társulat és a Nemzeti Múzeum ez útra megbízattal és gyűjtő felszereléssel látott el – ez volt tulajdonképpen az első hivatalos, szakmai megbízatás magyar afrikai kutatót, mely számottevő természettudományi és néprajzi eredménnyel zárult. 1856. nyarán tanítványa halála vetett véget afrikai útjának. Ekkor került KOVÁCS János a Debreceni Kollégiumba tanárnak, ahol nyugdíjazásáig tanított. Élete utolsó tíz évét a Bihar megyei Szalacson töltötte Teréz nevű leányánál, aki ANDRÁSSY Ernő (1894–1968) neves orvosdoktor felesége volt. Ott halt meg 105 évvel ezelőtt, 1906. december 7-én. Sírját az ottani temetőben kereshetjük fel.

VENDL Aladár (Gyergyóditró, 1886. november 18.–1971. január 9. Budapest) emlékét az idei első számban (*EMT tájékoztató* XXII/1–2.) már felidézttük. Most születésének 125. évfordulója kapcsán emlékezünk rá.

FERENCZI István (Zalatna, 1980. október 21.–1966. november 27.) Washington) életéről és munkásságáról is írtunk már tavaly (*EMT tájékoztató* XXI/9–10.). Halálának 45. évfordulóján emlékezünk rá.

BENKŐ Ferencről (Magyarlapos, 1745. január 4.–1816. december 16. Nagyenyed) midőn a múlt évben róla írtunk (*EMT tájékoztató* XXI/1–2.), arcképet nem közöltünk. E hiányosságot igyekeztünk most pótolni, születése 195. évfordulója tiszteletére.

LEVKÓCZI és KÉSMÁRKI MOESZ Gusztáv (Körömbánya, 1873. október 21.–1946. december 8. Budapest) híres botanikus nevét azért említjük meg, mert bár nem volt Erdély szülötte, hamvait sem e föld takarja, de élete egy jelentős része, mégpedig az, amikor gyakorlatilag pályát váltott, Erdélyhez, mégpedig Brassóhoz kötődött, ahol

1899. szeptember 1. és 1906. január 26. között a városban működő Állami Főreáliskola kiemelkedő teljesítményű természetrajz tanára volt. A Székelyföld és a Barcaság növényvilágát taglaló botanikai írásai mellett, még annyi köthető életéből Erdélyhez, hogy bölcsész-doktori címét (botanikából) a Kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen szerezte 1908-ban. De mi köze a földtanhoz? Nos, éppen ezért emeltük be évfordulós naptárunkba, mert nagyon kevesen tudják róla, hogy pályája elején ásványtannal foglalkozott! A budapesti egyetem elvégzése után, ott maradt az Ásvány- és Kőzettani Tanszéken tanársegédként (1895–1899), ekkor kizárólag ásványtani közleményeket publikált (szám szerint 6-ot), sajnos egyik sem erdélyi vonatkozású. Igazából, ezután, Brassóba kerülve váltott át a botanikára, s lett a magyar gombafőrá egyik legjelesebb ismerője, utóbb, a magyar fővárosban élve le további életét.

BITTSÁNSZKY Ede bánya- és kohómérnök Zsolnán (ma: Zilina – Szlovákia) született 1832. március 7-én. Felsőiskoláit a pesti egyetemen, majd a selmecbányai Bányászati Akadémián végezte 1854-el bezárólag. Több bányavárosban dolgozott, míg 1858-ban az észak-erdélyi Kapnikbányára, majd Fernezelyre, végül Nagybányára került (1871.).

Rendkívüli tudása és találménysága révén számos újítást vezetett be a színesfém-feldolgozás területén, ezzel szakmai megbecsülése is arányos volt. Szabadalmait külföldön (Oroszország, Görögország) is sikerrel alkalmazták, emiatt többször kitüntették. Tudományos irodalmi főműve a millennium évében, megrendelésre írt *A nagybányai bányagazgatósági kerület monográfiája*. A Nagybányai Bányakapitányság igazgatói állásából, és miniszteri tanácsosi rangjából, sokszor megújuló betegsége miatt, saját kérésére nyugdíjazták 1900-ban. Egy év múlva, 1901. december 17-én, azaz 110 éve, Nagybányán távozott az élők sorából.

VAJK Raoul (Vajdahunyad, 1896. dec. 19.–1980. okt. 4. Uniontown) emlékét is felidézttük korábban (*EMT tájékoztató* XXI/9–10.). Most születése 115. évfordulójára emlékeztetünk. Ez alkalmat ragadjuk meg megkérdezni minden szíves Olvasót, tudnának-e róla arcképet küldeni nekünk?

NAGY Lajos (Erdőd, 1921. december 25.–1982. július 13. Kolozsvár) iskoláit Nagykárolyban végezte (érettségi 1940-ben), majd egy éven át a helyi posta alkalmazottjaként dolgozott. Felsőfokú tanulmányait Debrecenben 1941 és 1944 között folytatta, de végül a Kolozsvári Egyetemen fejezte be, 1945-ben. Még az év júniusában megvédte – MILLEKKER Rezső (1887–1945) vezetésével írt

– doktorátusát is a debreceni egyetemen, földrajz, geológia és zoológia szakokból. Ezt követően Nagykárolyban tanított, ahol 1948-ban kineveztek a textilipari iskola igazgatójává. Innen küldték 1949 júliusában Predealra, egy tanügyi kéderképző tanfolyam előadójaként, ahonnan a Bolyai Tudományegyetem egyik előjárója meghívta az Egyetemre, oktatónak. Előbb az ásvány–kristálytan, majd a rétegtan oktatásában vett részt, mint adjunktus (1950–1951), majd docensi kinevezésével Románia regionális földtana oktatásával bízták meg (az 1951/1952-es tanévvel kezdődően). A következő tanévtől (1952/1953) már kari dékán és prorektor volt. 1956. november 30-án a Tanügy Minisztérium kisebbségi főosztályára főigazgatónak nevezték ki, felmentve prorektori megbízatása alól. Így lehetett ő az, aki a Bolyai Tudományegyetem felszámolásának szándékát elsőként jelezte az egyetem rektorának. Az 1958-as tanév megkezdésekor minisztériumi kötelezettségei alól megszabadult és prokánai kinevezést kapott; ebben a minőségben volt kénytelen részt venni a két egyetem egyesítésében. Például, néki jutott osztályrészül, hogy az 1959. márciusában, az eseményeket elviselni nem tudó, végül az öngyilkosságot vállaló SZABÉDI László (1907–1958) költő és irodalomtörténet-tanár magyar nyelvű felszólalását a későbbi diktátornak, Nicolae CEAUȘESCU-nak (1918–1989), románra fordítsa. Az egyesítést követően, ugyan rövid ideig tanszékvezető és kari dékán volt, de mivel magyarországi doktorátusát a rendszer nem ismerte el, ezen az alapon hamar megfűrták, később is sokat zaklatták.

Wanek Ferenc

(folytatás a 6. oldalon)

DIÁKRENDEZVÉNYEK

TÁRSSZERVEZETEINK

Rendezvényei

Nemes Tihamér Informatikai Tanulmányi Verseny

a 2011/12-es tanévre

A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság és az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) idén is megszervezi a Nemes Tihamér Informatikai Tanulmányi Versenyt.

A versenyre három korcsoportban lehet benevezni: 1. korcsoport: 5-8. osztályosok, 2. korcsoport: 9-10. osztályosok, 3. korcsoport: 11-12. osztályosok

A verseny időpontjai:

I. forduló, helyi szakasz:

2011. november 9., szerda

(1. korcsoport, 14,00-16,00 óra)

2011. november 10., csütörtök

(2-3. korcsoport: 14,00-17,00 óra)

II. forduló, erdélyi döntő:

2012. január 14., szombat

(1. korcsoport: 9,00-12,00 óra,

2-3. korcsoport: 9,00-14,00 óra)

III. forduló, budapesti döntő:

2012. március 3., szombat

(1. korcsoport: 11,00-14,00 óra,

2-3. korcsoport: 10,00-16,00 óra)

A verseny tárgya és követelményei:

- informatikai és programozási alapismeretek, felhasználói és kezelői felületek kialakítása, különféle stílusú programozási nyelvek főbb jellemzői,
- informatika-alkalmazási alapismeretek iskolai közismereti tárgyak, az egyszerű adatfeldolgozás stb. témaköréből,
- rendszerszemléletű feladatmegoldás, programok kidolgozása.

A verseny részletei:

I. forduló, helyi szakasz

A verseny helyi szakasza a benevező iskolákban zajlik. Az 1. korcsoportban induló versenyzőknek 3-5 kisebb feladatot kell megoldaniuk papíron. A feladatok között van olyan, amelyet választhatóan számítógépen vagy számítógép nélkül lehet megoldani.

A 2-3. korcsoportban induló versenyzőknek 5-10 kisebb feladatot kell megoldaniuk papíron.

A dolgozatok megírásával és kijavításával kapcsolatos költségeket az iskola viseli.

A második fordulóba jutás ponthatáráról az ERVB dönt a rendelkezésre álló helyek és számítógépek függvényében.

II. forduló, erdélyi döntő

A második versenyforduló helye és ideje: Marosvásárhely, Sapientia EMTE, 2012. január 14., szombat, (1. korcsoport: 9,00-12,00 óra, 2-3. korcsoport: 9,00-14,00 óra). Az erdélyi döntőn a versenyzőknek 3-5 kisebb programot kell megírniuk Pascal (Borland, Free), C, C++ (Visual, Dev, Borland), C# (Visual), Java. IBM számítógépen, Windows operációs rendszer alatt.

III. forduló, budapesti döntő

A harmadik forduló Budapesten lesz 2012. március 3-án, szombaton (1. korcsoport: 11,00-14,00 óra, 2-3. korcsoport: 10,00-16,00 óra). A döntő helyszíne az Eötvös Loránd Tudományegyetem Informatikai Kara (Budapest XI, Pázmány Péter sétány 1/C). A döntőben a versenyzőknek 3-5 nagyobb programot kell megírniuk számítógépen.

A XIII. Székelyföldi Geológus Találkozó

Gyergyószentmiklós adott helyet e rendezvénynek folyó év szeptember havának 22–25. napjai között, immáron a harmadik váltató helyszínen, ami jelzi, néhány éves letapadás után, megtalálta eredeti kerékvágását a sepsiszentgyörgyi geológusok által kezdeményezett rendezvénysorozat: vándor jellege igazolva látszik. Szép számban gyűltek itt össze Magyarország és Erdély Székelyföld iránt érdeklődő geológusai, szakmabeli diákjai.

Ennek a rendezvénynek elkerülhetetlenül emblemikus személyisége Jakab Gyula helybéli rangos geológus volt. Nemcsak a miatt, mert annak idején ő már kezdeményezett egy periodikus, nem vándor jellegű, a romániai földtani társadalmat egyetemesen megszólító székelyföldi konferenciasorozatot, hanem a miatt is, hogy a Találkozó középpontjában a Ditrói-szenitmesszivum állott, amelynek kiemelkedő kutatószemélyiségei közé tartozik ő is. Nem akármilyen nevek mellett, hiszen elődei olyan neves geológusok voltak, mint Bernard von Cotta, Herbich Ferenc, Koch Antal, Franz Becke, Mauritz Béla, Vendl Miklós, majd Virgil Ianovici, Albert Streckeisen, Földvári Aladár és Alexandru Codarcea, végül Hans Sorensen, Dumitru Zincenco, Nicolae Anastasiu, Emil Constantinescu, és még sokan mások. Jakab Gyula egy életen át kutatta a masszívumot. Ő vezette az állami kutatásokat itt, több mint két évtizeden keresztül. Számtalan tanulmánya, és egy értékes monográfiája (1998) jelent meg róla. A 68. életévét betöltött kutató most új elmélettel állt elő a Ditrói-szenitmasszivum keletkezésével kapcsolatban. E sorok írója – nem egyedül – lelkesen fogadta, mert annak idején, a Jakab Gyula által rendezett konferenciákon fejtette ki ama nézetét a Keleti-Kárpátok metamorf aljzatának fejlődéséről, mellyel összhangban véli ezt az új elméletet. Az új elmélet lényege: hogy nem egy mélymagmás olvadékból, hanem metasomatózis útján keletkezett a masszívum nagyon heterogén közsorozata, s csak egy későbbi fázisban, alárendelten beszélhetünk valódi olvadékokról.

A Találkozó első napján az elmondottaknak megfelelően, a masszívumban, egy nagyon tanulságos szakmai kiránduláson vehettek részt azok, akik ide eljöttek. Jakab Gyula magyarázatain túl, a résztvevők hangulatát fényesen emelte egy Gyergyóremete mellett frissen megfűrt artézi ásványvízkút tőzsomszédságában felkínált zsiroskenyér-parti, majd a Békény-patakában megrendezett gulyás-ebéd.

A második nap reggelén, a helyi Tarisznás Márton Múzeum ásvány-közetani gyűjteményét látogattuk meg. A kiállított, ritka szépségű és értékű, sok múzeum és egyetemi gyűjtemény által méltán irigyelt anyagot egészében Jakab Gyula állította össze, és adományozta a városnak.

Dél előtt 10 órakor kezdődtek a konferencia-előadások. Magyarországi és erdélyi kutatók mutatták be – enyhe túlsúlyban – a Székelyfölddel kapcsolatos legújabb kutatási eredményeiket. Nyilván, itt is a Ditrói-szenitmasszivum állt a középpontban. Nem éppen elmentmondás-mentes megvilágításban, hiszen a szegediek (Pál-Molnár Elemér Gyergyóból odaszármazott tanszékvezető – aki szintén letette a garast a masszívum kutatásában – irányítása alatt) olyan dolgozattal rukkoltak elő, amelynek megírásakor nem volt hogy szembesüljenek Jakab Gyula itt előadott új elméletével. Mindenképp, kevés kivétellel, igen rangos előadásokat hallgathattunk.

A népes diákrésztvevők egyértelmű véleménye szerint, a találkozó fénypontja a bulira váltó, éjfél után kettőig tartó (azaz összesen 8 óra hosszú) fogadás volt. Természetesen, alkalom volt ez szakmáról kötetlenül beszélgetni, kölcsönösen ismerkedni, de enni, (túlkapásuktól mentesen) inni, önfeledten táncolni is. Minden kitűnő volt. A diákság azt mondta, ilyen bulin még soha nem voltak! (Persze, mert nem volt alkalmuk a korábbi Bányászati, Kohászati és Földtani Konferenciák bulijain résztvenni!)

Tulogdy János–Nagy Lajos Emlékkonferencia

2011. december 17.

születésük 120.,
illetve 90. évfordulója
alkalmából rendezett

(folytatás a negyedik oldalról)

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

A karon például, úgy okoztak neki állandóan kellemetlenséget, hogy évente más és más tantárgyat osztottak rá. Végül a megaláztatásokat, zaklatásokat tovább nem tűrve, 1982. július 13-án vonat alá vetette magát.

Szakmai munkássága az Erdélyi-medence neogén üledékekkel fedett területeinek földtani térképezésére, az itteni neogén képződmények rétegtanára irányult. Megírta *A Román Népköztársaság földtana* című egyetemi kurzusát (1958), melyet nemcsak a romániai magyar diákság forgatta haszonnal, hanem a magyarországi szakmai kutatók is, hiszen akkor ez volt az egyetlen magyar nyelven hozzáférhető szakmunka e terület összefoglaló földtanára.

Több érintett civil szervezet közösen rendezte Emlékkonferencia keretében, ez év december 17-én, Kolozsváron, a Sapientia Tudományegyetem épületében emlékezünk rá (is).

Szervezők: Kolozsvári Akadémiai Bizottság Földtani Szakbizottsága, Koch Antal Földtani Társaság, Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság, Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Erdélyi Múzeum Egyesület, Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság, Bolyai Társaság, Pro Geológia Egyesület, A Kolozsvári Református Gimnázium Budapesti Baráti Társasága.

Emlékkonferenciánk célja. Immár 9. hasonló rendezvényünkkel a kolozsvári mindenkor egyetem kiemelkedő magyar földtan-oktatói emléke előtt óhajunk tisztelni, eleven emlékezetben tartani tudományos és oktatói munkásságuk érdemeit, a méltányos kollektív emlékezet jegyében. Együttal a fiatal és idősebb erdélyi magyar geológus nemzedékek találkozó fórumát óhajjuk megteremteni, melyben a neves elődök tanítványai, utódai bemutatathatják, vitára bocsáthatják azokat a tudományos eredményeiket, melyeket az elődök által kijelölt csapásokon továbbhaladva értek el.

Helyszín: Kolozsvár, Sapientia EMTE, Bocskai-ház (Mátyás király u. 4), Óvarty-terem.

Jelentkezési határidő: 2011. december 10.
Dolgozattal jelentkezőknek: 2011. december 1.

Jelentkezni lehet: az *ünnepetek életművéhez kapcsolódó*, új általános-, regionális- víz- és szerkezetföldtan, őslény- és rétegtan, földfelszín-alaktan, környezetföldtan vagy más rokon tudományágban elért eredményeket bemutató, illetve kapcsolódó *tudománytörténeti dolgozatokkal* (bemutatói idő: 20').

A bemutatandó dolgozatok kivonatának leadási határideje: 2011. december 1. (Kérjük: lehetőleg *e-mail*-en, *Word*-ban, *rtf* formátumban, automatikus formázások nélkül!) **A kivonat nem haladhatja meg az alább megadott terjedelmet: 12 pontos betűvel, maximum 3 000 leütés!** (A terjedelem túllaladása miatt a szervezők fenntartják jogukat a dolgozat visszaküldésére, lerövidítés céljából.) Cím 14 pontos, félkövér, centrált. Alatta 1 sor (12 pont) kihagyással: szerző(k) 12. pontos normál, centrált. Törzsszöveg előtt 2 sor (24 pont) kihagyással. Bekezdések 15 mm-es behúzással. Esetleges alcímek félkövér, 12 pontos betűvel, külön sorban, sorkihagyás nélkül.

Program:

9. 00:	Megemlékezés és koszorúzás Tulogdy János és Nagy Lajos sírjánál a Házsongárdi-temetőben. Találkozás a temető kapujában
11. 00–14. 00:	Megnyitó, megemlékezés, plenáris előadások
14. 00–16. 00:	Ebédészünet
16. 00–17. 40:	Tudományos ülészak I. rész
17. 40–18. 00:	Kávészünet
18. 00–19. 40:	Tudományos ülészak II. rész
19. 50–21. 00:	Művészi műsor és állófogadás

Postacím: EMT, 400604 Kolozsvár (Cluj-Napoca),
bd. 1989. december 21.út 116.

E-mail: wanek.ferenc@gmail.com, vagy: emt@emt.ro

JURCSÁK Tibor Ökrösön született 85 évvel ezelőtt, 1926. december 29-én. Édesapja, JURCSÁK Sándor vidéki jegyző, majd nagyváradi tisztviselő, anyja, született: SUHAJDA Vilma-Margit háziasszony – aki révén CZÁRÁN Gyula (1847–1906) neves Bihar-kutatóval is rokon volt. Elemi iskoláit Nagyváradon kezdte, majd Bukarestben folytatta, végül a nagyváradi román tannyelvű Emanoil Gojdu Liceumban tanult és érettségizett, 1947-ben.

1951-ben a nagyváradi – későbbi – Körösvidéki Múzeum alkalmazta. Mivel itt a madár- és őslénytani anyag rendezésével bízták meg, 1953-ban felvételizett a kolozsvári Victor Babeş Tudományegyetem Természettudomány–Földrajz Karának látogatás nélküli tagozatára, ahol 1957-ben szerzett diplomát. Ezt követően lendült bele az önálló, gerinces őslénytani kutatásaiba. Előbb a Nagyvárad környéki, elsősorban a TÓTH Mihály (1854–1941) által, még a századfordulón felfedezett, a Püspök-fürdő melletti Somlyó-hegy negyedidőszaki gerinces-faunáit kutatta, majd amikor az 1970-es években, Élesd mellett, a Réz-hegység D-i peremén felfedezte a Romániában elsőként megismert triász kori hullómaradványokat, ezekre állt rá, egy sor, az egyetemes tudomány számára is új fajt írva le. Ekkor, már elismert kutatóként, ő vezette a Körösvidéki Múzeum természettudományi gyűjteményeinek rendezését és az ide vágó kutatásokat. Később, amikor a Királyerdő-hegységben a bauxitbányászat révén (a Cornet nevű helyen) szintén hullócsontokra találtak, lelte meg életműve legjelentősebb tárgyát, mellyel világhírnevet szerzett magának és a feldolgozott krétakori lelőhelynek.

A 20. század gyilkos betegsége, a rák ragadta el körünkől 1992. január 23-án. Így, a jövő év elején emlékezhetünk meg ismét róla, halálának huszadik évfordulóján.

Wanek Ferenc

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztik:	Horváth Erika, Pap Tünde Pap Zsuzsa, Prokop Zoltán
Cím:	Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút (Magyar u.) 116. sz.
Postacím:	400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax:	0264-590825; 0264-594042; 0744-783237
E-mail:	emt@emt.ro
Honlap:	http://www.emt.ro

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140